

Com incorporar la competència "Comportament ètic i global" al Treball Final (TF)?

Guia transversal per a l'estudiantat de TF del Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicació

Índex

1. Aspectes previs

1.1. Definició de la competència

1.2. La CCEG i els ODS

2. Com treballar la CCEG al TF (i a la memòria del TF)?

2.1. En el moment del disseny del TF

2.2. Durant el desenvolupament del TF

2.3. En el capítol de les conclusions del TF

1. Aspectes previs

1.1. Definició de la competència

La competència de compromís ètic i global (CCEG) està definida per **nivell de Grau** com:

"Actuar de forma honesta, ètica, sostenible, socialment responsable i respectuosa amb els drets humans i la diversitat, tant a la pràctica acadèmica com a la professional"

i està definida similarment a **nivell de Màster**, afegint al final una idea sobre el **disseny de solucions**:

"Actuar de manera honesta, ètica, sostenible, socialment responsable i respectuosa amb els drets humans i la diversitat, tant en la pràctica acadèmica com en la professional, i dissenyar solucions per a millorar aquestes pràctiques."

Cal considerar, doncs, que **aborda tres grans dimensions**:

- I. Sostenibilitat
- II. Comportament ètic i responsabilitat social (RS)
- III. Diversitat (gènere, entre d'altres) i drets humans

Organitzarem el treball de la CCEG al TF al voltant d'aquestes tres dimensions.

1.2. La CCEG i els ODS

Aquestes tres dimensions s'alineen amb els ODS ([Objectius de Desenvolupament Sostenible](#) 2030, ONU), amb els que la UOC està públicament compromesa. Aquesta alineació pot guiar l'esperit de la incorporació de la CCEG en general i també al TF. En aquest sentit, cada TF hauria de concretar amb quin o quins ODS pot enquadrar-se. La següent és una llista temptativa per fer-ho.

- I. Sostenibilitat
 - ODS 7 - Affordable and clean energy
 - ODS 9 - Industry, innovation and infrastructure
 - ODS 11 - Sustainable cities and communities
 - ODS 12 - Responsible consumption and production
 - ODS 13 - Climate action

- ODS 14 - Life below water
- ODS 15 - Life on land
- II. Comportament ètic i responsabilitat social (RS)
 - ODS1 - No poverty
 - ODS2 - Zero hunger
 - ODS 6 - Clean water and sanitation
 - ODS 8 - Decent work and economic growth
 - ODS 16 - Peace, justice and strong institutions
- III. Diversitat (gènere entre d'altres) i drets humans
 - ODS 5 - Gender equality
 - ODS 10 - Reduced inequalities

2. Com treballar la CCEG al TF (i a la memòria del TF)?

Cal treballar la CCEG (i reflectir-ho a la memòria del TF):

1. En el moment del disseny del TF.
2. Durant el desenvolupament del TF.
3. En el moment de les conclusions del TF.

En tots aquests moments cal tenir en compte la perspectiva de gènere. [En aquesta breu infografia podeu trobar idees útils al respecte \(tot i que està adreçada a docència\)](#) Això vol dir, com a mínim i si aplica:

- En la part inicial del TF on se'l contextualitza, **vetllar perquè s'hagin considerat totes les aportacions amb independència del gènere de la autora o autor**. I quan es referenciïn aquestes aportacions, assegurar el detall complet del nom i cognoms de la persona ([com suggerix Biblioteca UOC aquí](#)).
- En el disseny del producte/servei/resultat del TF **considerar si el resultat d'aquest disseny serà indicat per tots els usuaris amb independència de si són homes o dones**. L'exemple més conegut és el dels cinturons de seguretat dels cotxes que són perillosos per dones en general i per dones embarassades en particular.
- En el disseny del producte/servei/resultat del TF **vetllar perquè no es reforcin biaixos, estereotips, preeminències masculines...** en les imatges, grafismes, discurs...

En quant al redactat del TF s'hauria d'optar per fer **un ús [flexible del llenguatge inclusiu \(en aquesta infografia trobareu un útil resum\)](#)** que, sent **decidit i visible**, eviti artificialitats i que opti, quan sigui clar, per formes inclusives. El llenguatge inclusiu de vegades pot ser difícil de llegir (el/la, *o/a) i no hi ha una normativa ferma sobre el seu ús. Amb tot el que sí que cal és que es mostri que hi ha una sensibilitat al respecte.

En tot cas, recordar que **la diversitat que es treballa en la tercera dimensió de la competència no es redueix a aspectes de gènere sinó també a aspectes de raça, ètnia, origen, condició/orientació sexual, ideologia, religió, diversitat funcional, posició social...** Per això al revisar els redactats i la perspectiva del TF és interessant tenir en compte l'amplitud d'aquest concepte de diversitat.

A continuació concretem el treball en els tres punts esmentats (disseny, desenvolupament i conclusions)

2.1. En el moment del disseny del TF

A les plantilles de la memòria del TF, en el capítol inicial dedicat al disseny del TF, trobareu una secció anomenada

Impacte en sostenibilitat, ètic-social i de diversitat del Treball

En aquesta secció es demana fer palesa la reflexió feta per tal d'**identificar els impactes positius i/o negatius del TF en les tres dimensions de la CCEG**.

Com fer-ho? A continuació donem algunes **preguntes per a guiar l'anàlisi i reflexió**. **Evidentment no cal intentar donar resposta a totes les preguntes** detalladament, sinó que han de servir per ajudar a reflexionar i a exposar aquesta reflexió feta al voltant de cadascuna de les tres dimensions. **Cadascuna i cadascú de vosaltres haurà de decidir quina importància té cada dimensió**, recolzant-se, si ajuda, en el marc de referència dels ODS:

Dimensió sostenibilitat.

- ¿Creus que el resultat d'aquest TF no té cap impacte ni positiu ni negatiu en aspectes de sostenibilitat mediambiental i/o petjada ecològica (consum/estalvi energètic, residus, contaminació, exhauriment de matèries primeres...)? Ni en el seu desenvolupament, ni durant la seva possible vida útil (període d'explotació), ni tampoc en el moment de la seva retirada/eliminació? I en la legislació i normatives al respecte? O, vist d'una altra perspectiva, impacta en alguns dels ODS d'aquesta dimensió? (ODS 7 - Affordable and clean energy; ODS 9 - Industry, innovation and infrastructure; ODS 11 - Sustainable cities and communities; ODS 12 - Responsible consumption and production; ODS 13 - Climate action; ODS 14 - Life below water; ODS 15 - Life on land;). Si no té cap impacte, ni positiu ni negatiu, explica com has arribat a aquesta conclusió i/o justifica-la.
- Si en té, d'impactes negatius, quin o quins són? Per a qui? En quin àmbit geogràfic? Es poden mesurar (recursos emprats i petjada ecològica)? S'han tingut en compte en el disseny de la solució proposada per intentar minimitzar-los?
- Si en té, d'impactes positius, quin o quins són? Pot millorar o solventar alguna problemàtica de sostenibilitat/mediambiental existent (per exemple la reutilització de recursos o l'impuls de l'economia circular)? Aquest impacte positiu és inherent a la pròpia solució o ha de ser protagonitzat per part dels usuaris/propietaris?

- Entre les raons que et motiven a fer aquest TF, hi ha alguna que tingui a veure amb la sostenibilitat?

Dimensió comportament ètic i de responsabilitat social (RS).

- ¿El resultat d'aquest TF és tan tècnic que no té cap impacte ni positiu ni negatiu en aspectes ético-socials (per exemple: ús fraudulent del producte/resultat en benefici econòmic, reputacional o de privilegis del propietari/usuari)? I en cap marc normatiu/legislació (dades, privacitat, laboral, propietat intel·lectual, seguretat de les persones)? Respecta els principis deontològics de la professió? Posa en risc o empitjora llocs de treball? O, vist d'una altra perspectiva, impacta en alguns dels ODS d'aquesta dimensió? (ODS1 - No poverty; ODS2 - Zero hunger; ODS 6 - Clean water and sanitation; ODS 8 - Decent work and economic growth; ODS 16 - Peace, justice and strong institutions). Si no té cap impacte, ni positiu ni negatiu, cal explicar com s'ha arribat a aquesta conclusió i/o justificar-la.
- Si en té, d'impactes negatius, quin o quins són? El resultat pot facilitar l'aparició de comportaments poc ètics per part dels usuaris/propietaris (respecte la societat, les organitzacions o els individus)? O l'efecte negatiu és inherent a la naturalesa del producte-resultat i no només al usuari/propietari? Quines mesures de contenció i/o minimització es prenen en aquest TF per mitigar-los?
- Si en té, d'impactes positius, quin o quins són? El resultat pot facilitar comportaments més ètics (solventant situacions existents) per part dels usuaris/propietaris (respecte la societat, les organitzacions o els individus)? Contribueix al bé comú de la societat? Genera millores o avantatges socials? Pot ajudar a reduir desigualtats socials?
- Entre les raons que et motiven a fer aquest TF, hi ha alguna preocupació ètica o de responsabilitat social?

Dimensió diversitat, gènere i drets humans.

- ¿El resultat d'aquest TF és tan tècnic que no té cap impacte ni positiu ni negatiu en aspectes de gènere, diversitat (raça, religió, orientació sexual, funcional, ètnia, ideologia...) o drets humans? I en alguna legislació (dades, privacitat, laboral, propietat intel·lectual, seguretat de les persones)? I en aspectes d'accessibilitat, discapacitat, ergonomia i/o seguretat de les dades i les TIC? O, vist d'una altra perspectiva, impacta en alguns dels ODS d'aquesta dimensió? (ODS 5 - Gender equality; ODS 10 - Reduced inequalities). Si no té

cap impacte, ni positiu ni negatiu, cal explicar com s'ha arribat a aquesta conclusió i/o justificar-la.

- Si en té, en negatiu, quin o quins són? Per a quins col·lectius? Es té en compte això en el disseny de la solució proposada per intentar minimitzar-los? Aquest impacte és un efecte inherent de la pròpia solució o està protagonitzat per part dels usuaris/propietaris?
- Si en té, en positiu, quin o quins són? Per a quins col·lectius? Aquest impacte és un efecte inherent de la pròpia solució o està protagonitzat per part dels usuaris/propietaris?
- Entre les raons que et motiven a fer aquest TF, hi ha alguna preocupació sobre diversitat/gènere o drets humans?

La frontera entre la segona dimensió (Comportament ètic i Responsabilitat Social) i la tercera (Diversitat i drets humans) de vegades pot resultar difusa. No cal preocupar-se per l'encaix perfecte de les anàlisis en les tres dimensions: el que importa és la qualitat de la reflexió aportada.

2.2. Durant el desenvolupament del TF

Amb els impactes previstos durant el disseny del TF i/o si n'apareixen d'imprevistos, durant el desenvolupament del TF pot ser necessari segons cada cas que (en els capítols corresponents) s'expliciti el seu abordatge (com a part del desenvolupament, en definitiva).

2.3. En el capítol de les conclusions del TF

En el capítol de conclusions, en una secció dedicada al tema, caldria:

1. Dels impactes previstos durant el disseny, avaluar/esmentar si s'han mitigat (si eren negatius) o si s'han aconseguit (si eren positius).
2. Si han aparegut impactes no previstos durant el disseny, avaluar/esmentar com s'han mitigat (si eren negatius) o què han aportat (si eren positius).